

30

Ocak 2011

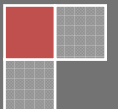
İK V DEĞERLENDİRME NOTU

Avro Alanı İçin Ekonomik Kriz Yılı: 2010

ÇİSEL İLERİ
İK V Proje Müdürü

İKTİSADİ KALKINMA VAKFI

www.ikv.org.tr

AVRO ALANI İÇİN EKONOMİK KRİZ YILI: 2010

İngiltere Son demlerinde Yunanistan'a borçlarıyla mücadele konusunda danışmanlık yapan İtalyan politikacı ve iktisatçı Tommaso Padoa-Schioppa, Avrupa Merkez Bankası'nın (AMB) ilk yönetim kurulunda yer almış ve ortak para birimi Avro'nun yürürlüğe girmesinde büyük çaba sarf etmişti. Ancak ironik bir şekilde, Avrupa Birliği projesine duyduğu inançla bilinen Padoa-Schioppa 18 Aralık 2010 tarihinde kalp krizi geçirerek hayatını kaybettiğinde, Avrupa, Avro Alanı'ndaki krizi ve 16-17 Aralık 2010 tarihlerinde düzenlenen AB Konsey Zirvesi'nde alınan önlemlerin yeterli olup olmayacağını konuşuyordu.

2010 yılı Avrupa Birliği tarihine, Ortak Parasal Birliğin ve ortak para birimi Avro'nun en ciddi sınavını verdiği dönem olarak damgasını vurdu. Önce Yunanistan ekonomisi alarm verdi. 2010 yılına girerken Yunanistan'da kamu borcunun GSYİH'ye oranı yüzde 115'e, bütçe açığının GSYİH'ye oranı ise yüzde 13,6'ya erişmişti.¹ Her ne kadar istatistikî verilerde oynamalarla gizlenmeye çalışılsa da ülkedeki mali politikaların sürdürülemez hale gelmesi, esnek olmayan istihdam ve mal piyasaları, rekabet gücünün azalması, artan dış borç neticesinde Yunanistan Nisan ayında uluslararası mali yardım talep etti. 2 Mayıs 2010 tarihinde Avrupa Komisyonu/Uluslararası Para Fonu (IMF)/Avrupa Merkez Bankası ile Yunanistan arasında varılan uzlaşma neticesinde Avro Alanı üye ülkeleri ve IMF tarafından toplam 110 milyar Avro'luk mali yardım sağlandı.²

Başarı öyküsünün sonu mu geldi?

İrlanda 1973 yılında o dönemki Avrupa Ekonomik Topluluğu'na katıldığında dışarıya göç veren, kişi başına milli geliri AB ortalamasının ancak yüzde 62'sini

¹ Maastricht kriterlerine göre kamu borcunun GSYİH'ye oranının yüzde 60', bütçe açığının GSYİH'ye oranının ise yüzde 3'ü geçmemesi gerekmektedir.

² Avrupa Komisyonu. *Economic Adjustment Programme for Greece.*

First review – summer 2010. Brüksel, Ağustos 2010. Web. 28 Aralık 2010. <http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2010/pdf/ocp68_en.pdf>.

Son demlerinde Yunanistan'a borçlarıyla mücadele konusunda danışmanlık yapan İtalyan politikacı ve iktisatçı Tommaso Padoa-Schioppa, Avrupa Merkez Bankası'nın (AMB) ilk yönetim kurulunda yer almış ve ortak para birimi Avro'nun yürürlüğe girmesinde büyük çaba sarf etmişti. Ancak ironik bir şekilde, Avrupa Birliği projesine duyduğu inançla bilinen Padoa-Schioppa 18 Aralık 2010 tarihinde kalp krizi geçirerek hayatını kaybettiğinde, Avrupa, Avro Alanı'ndaki krizi ve 16-17 Aralık 2010 tarihlerinde düzenlenen AB Konsey Zirvesi'nde alınan önlemlerin yeterli olup olmayacağını konuşuyordu.

bulan, yüksek orandaki işsizlikle mücadele etmeye çalışan bir ülkedir.³ Ancak 90'lı yıllar boyunca yakalanan yüksek büyüme oranları, yabancı yatırımların ülkeye akması, işsizliğin düşmesi neticesinde tüm dünya İrlanda ekonomik mucizesi konuşuyordu. Kelt kaplanı olarak anılan İrlanda'nın 2000'lerin başında AB'nin en zengin ülkelerinden birine dönüşmesinin sebepleri arasında işveren, hükümet ve sendikalar arasındaki sosyal ortaklığın sağlanması, kadınların iş gücüne katılımının artırılması, yüksek eğitime yapılan yatırımların sonuç vermesi, doğrudan yabancı yatırımları çekmeye yönelik politikaların izlenmesi, düşük kurumlar vergisi, İngilizce konuşan iş gücü ve elbette AB yapısal fonları sıralanabilir. 2000'lerin ikinci yarısından itibaren ibre tersine döndü, artık Kelt kaplanının sorunlar yaşadığı konuşuluyordu. 2008 yılında küresel krizden olumsuz etkilenen İrlanda ekonomisi yüzde 3,5, 2009 yılında ise yüzde 7,5 oranında küçüldü. Buna karşılık 2007 yılında yüzde 4,5 olan işsizlik oranı 2009 yılında yüzde 11,8'e kadar yükselmişti. 90'lı yıllardaki hızlı büyüme döneminde ev fiyatları yükselmiş, inşaat sektörü hızla gelişmiş ve bankalar kolaylıkla kredi verir duruma gelmişti. Krizle birlikte konut piyasasında yaşanan sorunların bankacılık sistemini sarsması, 2000'lerden itibaren ülkenin işgücü fiyatlarındaki avantajını yitirmesi ve büyümenin sürdürülmesine odaklı vergi sistemi neticesinde İrlanda ekonomisindeki kötüye gidiş devam etti ve nihayet 19 Kasım'da AB ile yardım planı konusunda uzlaşıldığı açıklandı. Toplam 85 milyar Avro tutarındaki mali yardımın 50 milyar Avro'luk kısmının bütçe açığını 2015 yılına kadar yüzde 3 limitine indirmek için kullanılması, kalan 35 milyar Avro'nun ise bankacılık sektörüne yönlendirileceği öngörülmüştür.⁴

Zirve sonuçları

Yunanistan ve İrlanda krizleri Avro Alanı'nın diğer sorunlu ekonomilerini de peşlerinden sürükleyebilir endişesi devam ederken, özellikle yatırımcıların güvenini yeniden tesis etmek ve Avro'nun ardında güçlü bir şekilde durduklarını göstermek isteyen AB ülkelerinin devlet ve hükümet başkanları 16-17 Aralık 2010 tarihlerinde düzenlenen Zirve'de kalıcı bir istikrar mekanizması oluşturulmasına karar verdiler. Buna göre Lizbon Antlaşması'nın 136. Maddesi'nde değişiklik yapılacak ve bu değişiklik 2011 yılı içerisinde üye devletler tarafından onaylandıktan sonra Avrupa İstikrar Mekanizması (European Stability Mechanism-ESM) 2013 yılı Haziran ayından itibaren hâlihazırda yürürlükte olan Mali İstikrar Kolaylığı (European Financial Stability Facility - EFSF) ve Avrupa Mali İstikrar Mekanizması'nın (European Financial Stabilisation Mechanism - EFSM) yerini alacak.

Avro Alanı ülkeleri, istikrarı sağlamak için ellerinden geleni yapacakları taahhüdünde bulunurken, Yunanistan ve İrlanda için hazırlanan ekonomik programların uygulanması, bütçe gözetiminin sürdürülmesi, büyümenin desteklenmesi için yapısal reformların

³ "The Impact of EU membership on Ireland." *Avrupa'daki İrlanda*.

Avrupa Komisyonu, 15 Nisan 2009. Web. 28 Aralık 2010. <http://ec.europa.eu/ireland/ireland_in_the_eu/impact/index1_en.htm>.

⁴ "Avrupa Krizle Boğuşmaya Devam Ediyor." *İKV E-Bülten* 29 Kasım-5 Aralık 2010 sayısı (2010): n. pag. Web. 28 Aralık 2010. <http://www.ikv.org.tr/images/upload/data/files/avrupa_krizle_bogusmaya_devam_ediyor.pdf>.

hızlandırılması, İstikrar ve Büyüme Pakti'nin güçlendirilmesi ve 2011 yaz döneminden itibaren yeni makroekonomik gözetim mekanizmasının yürürlüğe girmesi, kalıcı mali destek mekanizmasının işlemeye başlamasını beklerken EFSF kapsamında yeterli mali desteğin mevcudiyetinin sağlanması, mali sistemin desteklenmesi, sermaye tabanını iki katına çıkarmaya karar veren AMB'nin desteklenmesi konularında görüş birliği içerisinde. Ancak AB Zirve toplantısında kalıcı bir istikrar mekanizması oluşturulması yönünde alınan karara rağmen, Avro Alanı'nın geleceğine yönelik kafalardaki soru işaretlerinin tamamen yok olduğunu söylemek mümkün değil. Oluşturulacak kalıcı yardım mekanizmasının önümüzdeki dönemde borçlu ülkelerin likidite sorununa yardımcı olması olumlu; buna rağmen halen özel sektörün mali hatalarının nasıl aşılabileceği bilinmiyor. İrlanda örneği, özel sektör borcunun tüm ülkenin sorunu haline dönüşebileceğini açıkça gösterdi. Öte yandan parasal birliğin tek başına yeterli olmadığı aynı zamanda mali bir birliğin oluşturulması yönünde adımlar atılması gerektiği de gündeme getiriliyor. Almanya'nın muhalefetine rağmen, Eurobond çıkarılması başta Eurogroup Başkanı Jean-Claude Juncker olmak üzere pek çok kişi tarafından dile getiriliyor. 2010 yılında yüzde 1,7 oranında büyüdüğü tahmin edilen Avro Alanı'nda ekonomik büyümenin temel dayanağının Almanya olduğu görülüyor. 2010 yılında yüzde 3,7 büyüyeceği öngörülen Almanya'nın 2011 ve 2012 yılları için ekonomik büyüme tahminleri sırasıyla yüzde 2,2 ve yüzde 2,5 Ancak özellikle sorunlu olan İspanya, Portekiz, Yunanistan gibi ülkelerde ekonomik büyümeyi destekleyecek politikalar izlenmesi gerekiyor.

Avro Alanı'nda yaşanan mali krizle yaptığı bir değerlendirmede Almanya Maliye Bakanı Wolfgang Schäuble AB'nin tarihi boyunca en önemli adımları kriz zamanlarında attığına dikkat çekmişti 2011 yılı bizlere Schäuble gibi düşünenlerin haklı olup olmadığını gösterecek.

⁵ "Reel GSYİH büyüme oranları." *Eurostat*. Web. 28 Dec 2010.

<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb020>>.